De Onderwijs-Bioscoop

DE ONDERWIJS-BIOSCOOP. Kiek van het jeugdige publiek bij een vermakelijk film.

Verhaalden wij een vorige maal onzen lezers van een fabriek, die films ten gebruike bij het onderwijs vervaardigde, thans mogen wij ook wel eens de aandacht vestigen op een inrichting, welke geregeld dit bioscoop-onderwijs aan de kinderen geeft. Het is het „museum ten bate van het Onderwijs", Nieuwe Markt 2, den Haag, waar de bedoelde voorstellingen gegeven worden. Of kan men eigenlijk wel van „voorstellingen" spreken? Moeten het niet eer „aanschouwelijke lessen" genoemd worden? vraagt men allicht. Ach, de naam doet maar weinig ter zake; wat wij bijwoonden, was zoo pleizierig en kinderharten-inpakkend als er maar een voorstelling denkbaar is, en tevens — of juist daarom? — zoo leerzaam als men zich maar eenige les voorstellen kan. Wij voor ons persoonlijk hebben al evenzeer genoten van de voorstelling op zichzelf als van het denkbeeld, hoezeer dergelijke film-vertooningen aan het gemakkelijk en snel begrijpen door het kind en zoo aan zijn ontwikkeling te stade komen . . .

Doch eerst even een paar woorden over de inrichting, waar de vertooningen plaats hebben. Het „museum ten bate van het onderwijs", vult sedert Mei 1909 de bovenlokalen van het gemeentegebouw aan de Nieuwe Markt, het voormalige, bekende hôtel „Le Maréchal de Turenne". Dit museum, eigenlijk nog veel te weinig bekend, bevat een schitterende verzameling voorwerpen op elk gebied van onderwijs; men vindt er van alles wat bij het onderwijs in de land- en volkenkunde, aard- en delfstofkunde, plant- en dierkunde, nijverheid, geschiedenis en aardrijkskunde te benutten is; een schitterende verzameling. En het is daar, dat de schoolkinderen, in het gezelschap van hun onderwijzers, of anders rondgeleid door den directeur Dr. Van Cappelle of den Conservator, den heer Van der Meulen, bij hoopjes komen om, naar Van Alphen's woord spelend te leeren. Ook worden er lantarenplaten vertoond, (waarvan het museum een uitgebreide verzameling bezit,) beelden van Oost- en West-Indië, den sterrenhemel, verscheidene bedrijven, enzoovoorts. Maar het meest in trek bij de kinderen is de bioscoopvertooning. De toegang is kosteloos, en de groote liefhebberij maakt den toeloop zóó, dat er op sommige dagen kaarten door de directie aan de scholen, nu eens aan deze, dan aan die, gezonden moeten worden; alleen de kinderen met een kaart, kunnen dan binnen; het loopt altijd storm, en zonder dezen maatregel zouden er wel een tiental zalen of nog meer noodig zijn om al de kleine liefhebbers te bergen. Want het groote-menschen-publiek moge, zooals wij boven zeiden, bij lange na niet de belangstelling voor dit museum toonen welke het waard is, over de belangstelling van de kinderen heeft die instelling wis en zeker niet te klagen. In het afgeloopen jaar werd het museum bezocht door eventjes 'n 20000 kinderen. Ge kunt u dus wel voorstellen, dat dan zeker ook de bioscoop-middagen aardig wat jonge kijk- en leergierigen trekken.

Het is een formeel bioscoop-theater; met een aluminium projectie-plaat, waarvan het voordeel is, dat de beelden veel lichter erop uitkomen. Het lokaal is met ruim opgestelde banken voorzien. En in den achterwand is het projectie-venstertje; daarachter is een ruime en practische Cabine gebouwd, alles naar de laatste eischen der techniek, als gold het een tiptop mondain bioscoop-theater. De technische leiding is toevertrouwd aan den zoon van den directeur. Deze heer Van Cappelle Jr. heeft de technische leiding geheel alleen in handen; hij vertoont de films, behandelt alles wat met de projectie verband houdt, en heeft niet weinig bijgedragen tot het succes dezer schoolfilms door het aanbrengen van een inrichting van eigen vinding, waardoor het beeld geruimen tijd kan stilgezet worden op het doek. De heer Van Cappelle Sr., die den kinderen de films verklaart, drukt in de zaal op een knopje, en, wip, daar staat het beeld muisstil, zoodat den kinderen details en bijzonderheden rustig en duidelijk aangetoond kunnen worden.

Het is een lieve lust te zien met welk een toewijding en begrip de vertooningen door deze heeren geleid worden, en wij brengen gaarne een woord van hulde aan den directeur, die deels geholpen door vermogende kindervrienden, deels door gemeentelijke subsidie, maar ook voor een deel op eigen kosten, de installatie maakte tot wat zij is.

De films, die wij bij ons bezoek voor het kleuterpubliek vertoonen zagen, zijn door de Hollandia-filmfabriek te Haarlem vervaardigd, en ze mogen er wezen. Heele reeksen wilde dieren, haven-bedrijvigheden, en nog een hoop meer. Ook een alleraardigst bedacht kinderverhaal, „Het klompje van Marietje," dat een gejuich en een kreten van geestdrift en, ja, zuchten van meegevoel, gilletjes van verrassing, uitroepen van dit en dat, en gelach en handgeklap van het kinderpubliek uitlokte, dat wij groote-menschen er van den weeromstuit minstens evenveel pret in hadden.

Het was me ook nogal niet pakkend voor de pierewieten.

Marietje gaat met haar vader uit visschen. Maar Marietje zelf vischt niet, mag, terwijl papa hengelt, wat wandelen en bloempjes plukken langs de vaart. Ze raakt wat ver weg, en moe van het loopen, zet ze zich in het oeverriet om uit te rusten. Dat ging heel prettig; ze zat zoo lekker in de zon, en had ook nog een leesboek bij haar.

Het pleizier was anders niet van langen duur, zie je, want een verdwaalde hagelkorrel van een jager treft haar bij ongeluk in het been. Geen raad van pijn en van angst, hè. Maar toch, ja ze weet raad. Ze schrijft op een stukje papier aan vader een briefje van zoo en zoo is het geval, doet het briefje in haar klompje, en smijt het in het water.

En het lieve, goeie klompje drijft naar de plaats, waar vader vischt, en die haalt het uit het water, leest, laat de sjees thuis inspannen en gaat met moeder de kleine gewonde opzoeken. En ze vinden haar. Nou, en dat begrijp je, wat een toestand, wat een toestand. . . .

De voorstellingen hebben Woensdags-, Donderdags- en Zondagsmiddags plaats, en de kinderen zijn er dól op; dat is zoo klaar als iets. Het enorme nut van zulk een instelling mag uit een oogpunt van onderwijs, en ook van moreele uitwerking, niet worden onderschat.

Dat voelt een elk, die wel eens over dit onderwerp heeft gedacht.

Er is over de quaestie der schoolfilms al zoo eindeloos veel gepraat, er hebben zich welwillende, welmeenende lieden tot adviseerende en voorloopige comité's gevormd; er is veel over gediscussieerd, over gepraat en geschreven, maar gedaân? . . . Welnu, aan Dr. Van Cappelle de eer, dat hij tot een dààd gekomen is, dat hij een inrichting in het leven riep, waar, al is het dan op beperkte schaal, de scholen gebruik van kunnen maken.

Zijn kranig voorbeeld moet nu maar in andere plaatsen worden gevolgd; eerst in de grootere, dan komen de kleinere vanzelf.

Want het vroeger geopperde denkbeeld van reizende projectie-toestellen heeft te veel bezwaren; hoe zal men de reis regelen om met het leerplan der verschillende te bezoeken scholen in overeenstemming te zijn; zal de brandweer het filmen in de schoolgebouwen goedkeuren, enzoovoorts.

Neen, er moeten vaste inrichtingen met een zekeren filmen-voorraad worden gesticht, en het is dr. Van Cappelle geweest, die door zijn groote ervaring als paedagoog en zijn liefde voor het aanschouwelijk onderwijs de eerste in den lande werd om zulk 'n bioscoop-inrichting te stichten.

Dr. H. VAN CAPPELLE, directeur van het museum ten bate van het onderwijs, in den Haag.

Een voorstelling van den onderwijsbioscoop. *(foto's Hijmans).*